

متن نامه دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو ایران به همتای خود در جمهوری آذربایجان

ما بر این باوریم که تولد نظامی در ایران و وفاتش در آذربایجان اتفاقی مبارک و شایسته برای همدلی و تقارب فرهنگی میان دو کشور است

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

پیرو حذف کتیبه‌های فارسی اشعار نظامی گنجوی از مقبره این شاعر نامی ایران در شهر گنجه در جمهوری آذربایجان و جایگزینی آنها با ترجمه اشعار نظامی به زبان ترکی، دکتر محمدرضا سعیدآبادی دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو-ایران به عنوان اعتراض به این عملکرد، نامه‌ای به خانم گونای افندیه‌وا دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو - آذربایجان به شرح زیر تهیه و به وی ارسال کرده است: سازمان جهانی یونسکو با درک دستاوردهای ارزشمند تقارب فرهنگ‌ها و شناخت تبعات ویرانگر تقابل فرهنگ‌ها، برای ساختن جهانی مهربان‌تر، دوستانه‌تر و همدلانه‌تر سال 2010 را که به نام سال تقارب فرهنگ‌ها نامیده شده بود، به دهه تقارب فرهنگی 2013-2022 تبدیل کرد تا از رهگذر آن، دولت‌ها و ملت‌ها رایحه خوش همدلی و همکاری را اشاعه و ارتقا بخشند.

با توجه به این اقدام ارزشمند یونسکو، کمیسیون‌های ملی یونسکو در کشورهای عضو که مانند بازوهای اجرایی این بزرگترین سازمان فرهنگی جهان هستند؛ متولیان بسترسازی نزدیکی و تقارب هر چه بیشتر ملت‌ها می‌باشند.

بر این اساس، مایلم نکاتی را در خصوص اقدام اخیر دولت آذربایجان در تخریب هویت اصلی مقبره نظامی ارائه نمایم:

وجود مشاهیر در هر حوزه جغرافیایی، بستری برای تعامل و تقارب فرهنگ‌هاست. تمدن و فرهنگ ایران‌زمین یکی از چهار حوزه تمدنی جهان است که دستاوردهای شگرفی در حوزه‌های مادی و معنوی تمدن بشری به ارمغان آورده است. یکی از دستاوردهای دیرینه و ارزشمند تمدن ایران، زایش و پرورش شخصیت‌ها و مفاخر جهانی است که همواره برای بشریت قابل احترام و ستایش بوده‌اند.

مولانا، حافظ، سعدی، خیام، عطار، فردوسی، نظامی، ابن سینا، ابوریحان بیرونی، جامی، رودکی، ناصرخسرو ... و ده‌ها شخصیت فرهنگی ممتاز این تمدن دیرپا، رایحه خوش دوستی و همدلی را از دامن فرهنگی ایران‌زمین به دورترین نقاط جهان پراکنده‌اند و ما افتخار می‌کنیم که وجود این مفاخر، آغوش ملت‌ها را به روی یکدیگر باز کرده است.

دیدن تصاویر تخریب کاشی‌های مقبره نظامی، شاعره پرآوازه و پارسی‌گوی ایران‌زمین و از بین بردن هویت اصیل این شخصیت برجسته ادبی، به هیچ روی از منظر اصول تقارب فرهنگ‌ها که ما اصحاب یونسکو مدعی آن هستیم قابل درک و پذیرش نبوده و نیست.

شاید بتوان با حذف اشعار فارسی کتیبه‌ها و کاشی‌های مقبره نظامی و جایگزین کردن اشعار به زبانی دیگر، تعریفی کاذب از شخصیت‌ها نزد جهانیان ارائه کرد اما به هیچ وجه نمی‌توان روح حاکم بر هویت و جایگاه اصیل آن شخصیت را مخدوش کرد (زیرا تاریخ، خود قضاوت‌گری صادق و بی‌ریاست).

نظامی شخصیتی است که تمام آثارش را به زبان پارسی و در نهایت جمال و کمال آراسته است؛ پس اگر بنا به تغییر هویت ملی و تاریخی این شخصیت فرهنگی باشد، بهترین راهکار از بین بردن کلیه آثار اوست. زیرا همه آنها به زبان پارسی است و هر کسی که اندکی ذوق و ظرافت فرهنگی داشته باشد می‌تواند تشخیص دهد که شاعری که به زبان مادری و سرزمینی خود شعر سروده، تمام آمال و آرزوها و روحیات خود را بر مدار آن زبان انعکاس و اشاعه داده و بدیهی است که هیچ زبانی قادر به جایگزینی و بازنمایی رموز و اسرار ادبی و عرفانی نخواهد بود.

در تحلیل محتوای این اقدام باید اضافه کرد که از بین بردن کاشی‌های چند صدساله به زبان پارسی مقبره نظامی، به منزله دلیل و برهانی قاطع بر هویت اصیل این شاعر است و این اقدامی است غیر قابل درک و متأسفانه به مثابه رویکردی غیر فرهنگی و بدون اهمیت به تقارب فرهنگی از سوی دولت آذربایجان است.

ما بر این باوریم که تولد نظامی در ایران و وفاتش در آذربایجان اتفاقی مبارک و شایسته برای همدلی و تقارب فرهنگی میان دو کشور است، پس چرا با اقدامی غیر دوستانه و خارج از اصول و معیارهای تقارب فرهنگی یونسکو، اقدام به مصادره شخصیتی می‌نماییم که خود از تاریخ و هویت آن به خوبی آگاهیم.

ما امیدواریم متولیان حوزه فرهنگ کشور آذربایجان با تغییر رویکرد خود نسبت به نزدیکی و همدلی میان هر دو ملت گام بردارند.

در پایان چند بیت از منظومه هفت‌پیکر نظامی تقدیم می‌گردد:

همه عالم تن است و ایران دل نیست گوینده زین قیاس خجل

چون که ایران دل زمین باشد دل ز تن به بود، یقین باشد. /خ

پایان پیام.